

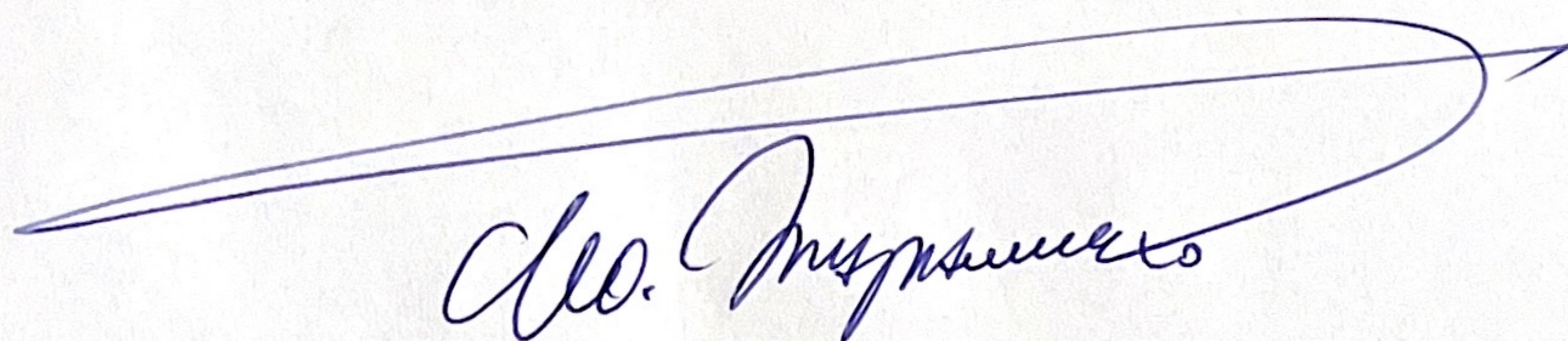
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П.І.ЧАЙКОВСЬКОГО

ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО СУЧАСНОЇ ЄВРОПИ ТА ВИКОНАВСЬКА
ПРАКТИКА

(СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ «ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ»)

СПЕЦКУРС

Тарасенка Назарія Олександровича

Здобувача ступеня доктора мистецтва

Кафедри хорового диригування

Творчий керівник –

Савчук Євген Герасимович

Народний артист України, професор

Науковий керівник –

Кандидатка мистецтвознавства,

Доцентка

Гоменюк Світлана Григорівна

Київ – 2024

ПЛАН

I. Огляд хорової творчості європейських композиторів останньої третини XX – початку XXI століття: провідні тенденції, жанри, стилі

II. Хорова музика окремих країн Європи: загальна ситуація, провідні автори

III. Хорові твори європейських композиторів в репертуарі українських хорів: проблеми виконання

IV. Перелік рекомендованої літератури

I. Огляд хорової творчості європейських композиторів останньої третини XX – початку XXI століття: провідні тенденції, жанри, стилі:

1. Хорова культура європейських країн як репертуарна складова сучасного хору в Україні
2. Християнська традиція у вокально-хоровій музиці сучасної Європи. Опрацювання григоріанського хоралу.
3. Жанри церковної музики в творчості європейських композиторів. Повернення до церковної музики у пострадянських країнах та країнах, що були у зоні впливу СРСР.
4. Фольклор європейських країн у композиторській творчості для хору; методи опрацювання народного матеріалу.
5. Вплив джазу на хорову музику сучасних європейських композиторів.
6. Сучасні техніки композиції у хоровій музиці: сонористика, алеаторика, мікро поліфонія, серіалізм, конкретна музика.
7. Впливи кіномузики на хорову творчість: мінімалістичні тенденції, нова простота.
8. Театр голосу і його вплив на сучасну хорову музику; візуалізація звучання, хепенінг.
9. Діалог з минулим: неостилі в хоровій музиці (неоготика, неоренесанс, неоромантизм).
10. Нові тенденції у роботі зі словом: розширення джерел словесного тексту та методів роботи зі словом.
11. Електронна музика: взаємодія з голосами.

II. Хорова музика окремих країн Європи: загальна ситуація, провідні автори

1. Хорова музика країн Балтії. Творчість Петеріса Васкса – поєднання народних мотивів та сучасних композиторських технік.
2. Техніка tintinnabuli в хорових творах Арво Пярта.

3. Хорова музика Латвії: народні традиції та сучасні композиторські техніки. Вітаутас Міскініс, Рітіс Мажуліс.
4. Сакральна музика сучасних польських композиторів.
5. Хорові твори Кшиштофа Пендерецького: від радикалізму до діалогу з традицією (St Luke Passion, Симфонія VII, Te Deum, Polskie Requiem та інші твори).
6. Сучасна угорська хорова музика. Хорові твори Дьордя Лігеті, мікрополіфонія.
7. Хорова музика композиторів Скандинавії. Оле Яйло: між мінімалізмом і естетикою кіномузики.
8. Хорова музика композиторів балканських країн. Петр Керкелов та болгарська хорова традиція.
9. Вокально-хорові експерименти Карлхайнца Штокгаузена, Луїджі Ноно, Джачінто Шелсі.

II. Хорові твори європейських композиторів в репертуарі українських хорів: проблеми виконання

1. Розширені вокальні техніки у виконавській практиці сучасних співаків хору.
2. Опанування нотного тексту: індивідуалізовані способи фіксації композиторського задуму, часткова фіксація задуму, виконавська імпровізація.
3. Опанування інтонаційної сфери нової музики: слухові орієнтири, робота над мікрополіфонією, мікроінтервалікою.
4. Диригентська стратегія в роботі над сучасним хоровим твором: як працювати в умовах відсутності виконавського еталону твору?
5. Авторське право і доступ до партитур сучасних хорових творів.
6. Диригентська робота над окремими творами сучасних композиторів: Арво Пярт «7 Magnificat Antiphonen».
7. Творча співпраця диригента і композитора як складова сучасної виконавської практики. Пол Хильер та Арво Пярт: досвід творчої взаємодії.

8. Робота над вокальною орфоепією в хоровій практиці: деякі норми артикуляції тексту (латина, німецька, польська та інші мови).
9. Елементи хорового театру у сучасній виконавській практиці.
10. Аналіз виконавського досвіду колективів, які спеціалізуються на виконанні сучасної хорової музики (Alter Ratio).

IV. Перелік рекомендованої літератури

1. Батовська О. М. Сучасна хорова музика а caprella: толерантність стильових напрямків // Культура і сучасність. 2016. № 2. С. 47–52.
2. Білогубка А. Співвідношення слова і музики в хорових творах як виконавська проблема // Українське музикознавство, 1975. - вип. 10. – С. 202-219.
3. Бондар Є. М. Сучасна хорова творчість: інтонаційно-експресивний вимір. Одеса : Астропринт, 2018. 193 с.
4. Браунайс Л. Введение в стиль tintinnabuli. Арво Пярт: беседы, исследования, размышления / ред. Н. Пярт, С. Гоменюк, В. Богуславская, Н. Комарова. Киев : Дух і Літера, 2014. С. 125–194.
5. Бутенев П. Арво Пярт: 3 тиші / Пер. з англ. Олега Чагарина. – К.: Дух і Літера, 2023. С. 224 с.
6. Бутенко Л. Подготовка дирижеров хора на современном этапе. Специфика проблемы и возможные пути их решения // Наук. вісник ОДМА ім. А. В. Нежданової. Музичне мистецтво і культура: Music art and culture [Гол. ред. проф. О. В. Сокол] - Одеська держ. Муз. Академія ім. А. В. Нежданової. – Одеса : Друкарський дім, 2009. – вип. 10 - С. 313 -325.
7. Гармель О. Принципы фрактальной геометрии в творчестве Дьёрдя Лигети // Науковий вісник НМАУ ім. Чайковського: Музична творчість та наука в історичному просторі – Київ, 2008. – Вип. 73. – с.175-182.
8. Герасимова-Персидская Н. А. Звук и знак в музыкальном искусстве: исторический аспект // Герасимова-Персидская Н. А. Музыка. Время. Пространство. Київ : Дух і літера, 2012. С. 313–326.
9. Герасимова-Персидская Н. Музыка в слове: аналитические и когнитивные проекции // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2003. – Вип. 27. – С. 3-11.
10. Герасимова-Персидская Н. А. Музыка начала XXI века // Музичне мистецтво. 2013. Вип. 13. С. 3–8.

11. Герасимова-Персидська Н. О. Нові звучання — нові знаки: сучасна музика в історичному ракурсі // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2010. № 3 (8). С. 39–46.
12. Герасимова-Персидська Н. А. О новых смыслах в современной музыке // Філософія спілкування: філософія, психологія, соціальна комунікація. 2010. Вип. 3. С. 172–177.
13. Герасимова-Персидская Н. А. Опыт рассуждений об особенностях постижения современной музыки // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2017. Вип. 119. С. 57–64.
14. Герасимова-Персидская Н. Целостность как универсалия и ее проявление в музыке // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2005. – Вип. 51. – С. 3-8.
15. Герасимова-Персидская Н. О восприятии музыки и постижении смысла // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2006. – Вип. 60. – С. 3-8.
16. Гоменюк С. «Движение без продвижения»: нелинейное время Д.Лигети / С.Гоменюк // Київське музикознавство: Культурологія та мистецтвознавство – Київ, 2003. – Вип. 9. – с.48-58.
17. Гоменюк С. Г. Джачинто Шелси: портрет в интерьере звука // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2008. Вип. 78. С. 41–47.
18. Гоменюк С. Г. Музыкальный хронотоп: предмет и явление. Типология форм пространственно-временной организации в авангардной музыке : дис.... канд. искусствоведения : спец. 17.00.01 Теория и история культуры / Нац. муз. акад. Украины им. П. И. Чайковского. Киев, 2006. 204 с.
19. Гоменюк С. Г. Четыре взгляда на мир звука // Київське музикознавство. 2003. Вип. 10. С. 18–24.
20. Гоменюк С. Г., Тарасенко Н. О. Особливості раннього стилю tintinnabuli Арво Пярта: взаємодія слова і числа // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. 2023. Вип. 137. С. 95–109. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2023.137.294668>

21. Дорошенко В. Вокальний ансамбль як засіб виховання студента-актора (методичні поради) // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: Зб.наук.праць. – Харків, 2007. – Вип.19. - С.188-199. – (ХДУМ ім. І.П.Котляревського)
22. Єфименко А. Г. Католическая месса первой половины — середины XX века: художественно-эстетические и литургические аспекты : дис. докт. искусств.: 17.00.03; НМАУ им. П. И. Чайковского. Киев, 2011. 508 с.
23. Жарков О. М. Техніка композиції як мовний механізм: від правила до звучання // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. 2021. Вип. 132. С. 9–23. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2021.132.249945>
24. Зубко Ж. Геометрія канону (Арво Пярт. Святослав Луньов. Максим Шалигін) // Київське музикознавство. 2011. Вип. 39. С. 3–13.
25. Іванова І. С. Способи роботи з шумовими звуками у вокальному творі (на прикладі «Landscapes» Анни Корсун) // Музичне мистецтво і культура. 2020. Вип. 31 кн. 2. С. 273–284.
26. Іванова І. С. Концепція мовної структури як основа методики аналізу вокального твору // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2021. Вип. 132. С. 93–105.
27. Іванова І. С. Робота композитора з вербальною складовою у вокальному творі в аспекті теорії мовних рівнів // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2022. Вип. 134. С. 93–105.
28. Кареда С. Назад к истоку. Арво Пярт: беседы, исследования, размышления / ред. Н. Пярт, С. Гоменюк, В. Богуславская, Н. Комарова. Киев : Дух і Літера, 2014. С. 195–204.
29. Ковалик П. А. Виконавські проєкції як ефективна форма підготовки диригентів-хормейстерів // Науковий вісник НМАУ. Виконавське музикознавство. Кн.11. – Київ, 2005. – Вип.47. - С.53-161.
30. Лащенко А. Новітні тенденції сучасного хорового мистецтва України // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип.18-й. Музичне виконавство. Кн.7-ма. – К., 2001. – С. 8-25.

31. Лашенко А. Хоровая культура: Аспекты изучения и развития. - Київ : Музична Україна, 1989. – 136с.
32. Маркова О. Нариси з історії зарубіжної музики 1950-х – 1990-х років. США. – Греція. Польща. Вип.2. – Одеса: Астропринт, 2011. – 124 с.
33. Микиша М. Прикитчні основи вокального мистецтва / М. Микиша. – Київ: Музична Україна, 1971. – 91 с.
34. Офіційний сайт композитора Оли Яйло <https://olagjeilo.com/about/long-bio/>
35. Приходько О. В. Хорова музика а cappella другої половини ХХ — початку ХХІ ст.: теоретичне осмислення і виконавські підходи : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2017. 255 с.
36. Рестаньо Э. В диалогe с Арво Пяртом. Арво Пярт: беседы, исследования, размышления / ред. Н. Пярт, С. Гоменюк, В. Богуславская, Н. Комарова. Киев : Дух і Літера, 2014. С. 17–124.
37. Самохвалов В. Я. К вопросу о колористическом потенциале слова в музыкальном произведении // Научный вiсник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2003. Вип. 28. С. 96–104.
38. Сокол А. В. Теория музыкальной артикуляции. Одесса : Одесская книжная фабрика, 1995. 208 с.
39. Сук О. Сучасні вокальні техніки на прикладі творів Адріана Мокану // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 65. Том 3. С. 35–42. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-3-5>
40. Сюта Б. О. Музична творчість 1970–1990-х років: параметри художньої цілісності. Київ : Грамота, 2006. 256 с.
41. Сюта Б. О. Статус і види цитати в музичному тексті // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Музичне мистецтво. 2022. Том 5 № 2. С. 141–152. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.5.2.2022.269640>

42. Торба О. В. Слово і музика в хоровому творі // Київське музикознавство. 2004. Вип. 13. С. 201–213.
43. Тукова І. Г. О сонорном пространстве // Київське музикознавство. 2011. Вип. 37. С. 64–88.
44. Тукова І. Г. Звукопошукова тенденція у композиторській практиці другої половини ХХ — початку ХХІ століття // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2019. № 3 (44). С. 56–69.
45. Тукова І. Г. Трактовка звука як фактор формування техніки музичної композиції // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2011. № 1 (10). С. 72–79.
46. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю : навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
47. Шустов С. Отражение принципов классической электронной композиции в «атмосферах» Лигети / С.Шустов // Науковий вісник ОДМА ім.Неджданової: Музика і культура – Одеса, 2005. – Вип.6. – кн. 2. – с.162-176.
48. Baculewski K., Historia muzyki polskiej, tom VII, czesc 2: 1975-2000 S.189-214
49. Chłopicka R., Krzysztof Penderecki między sacrum a profanum, Kraków 2000. – 252 s.
50. Chłopicka R. Krzysztof Penderecki: Musica Sacra - Musica Profana / R. Chłopicka // Warsaw: adam mickiewicz institute, 2003 – 320 с.
51. Chłopicka R., Krzysztof Penderecki w kręgu tradycji obrzędowości religijnej Wschodu i Zachodu [Krzysztof Penderecki in the Sphere of Eastern and Western Liturgical Tradition), in: Muzyka religijna – między epokami i kulturami (Religious Music – Between Eras and Cultures], Vol. 2, eds. K. Turek, B. Mika, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, 2009. – S. 66-72.
52. Chłopecki A., X spojrzeń na Pendereckiego: Siła twórcza, Siła wyboru, Sita odmowy, Siła tradycji, Sita ekspresji, Sita perswazji, Sita dramatu, Sita symfonii. Siła kantaty // Studio. №3, 1998. – S. 11-14

53. Cyran K., Wielka synteza – od dogmatu do dramatu. O Credo Krzysztofa Pendereckiego, „Teo-ria Muzyki. Studia, Interpretacje, Dokumentacje” 8 (2019) № 14, s. 93–110.
54. Ćwikliński P., Ziarno J., Pasja o Krzysztofie Pendereckim (A Passion About Krzysztof Penderecki], Polska Oficyna Wydawnicza BGW, Warszawa 1993. – 204 s.
55. Hillier P. Arvo Pärt (Oxford Studies of Composers). Oxford : Clarendon Press, 1997. 240 p.
56. Lindstedt I. Sonorystyka w twórczości kompozytorów polskich XX wieku. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2010. 486 s.
57. Michalski G., “The Seven Gates of Jerusalem”, transl. A. Zapałowski, material from CD booklet: K. Penderecki, Seven Gates of Jerusalem, CD Accord, 1997 (ACD 036, 011332-2).
58. Penderecki K., Labirynt czasu. Pięć wykładów na koniec wieku [Labyrinth of Time: Five Addresses for the End of the Millennium], Wydawnictwo Presspublica, Warszawa 1997. – 94 s.
59. Restagno E. Arvo Pärt im Gespräch / E. Restagno // Wien: Universal Edition A.G., 2010. – 169 p.
60. Stacey P. Towards the analysis of the relationship of music and text in contemporary composition // Contemporary Music Review. 1989. Vol. 5. P. 9–27. DOI: 10.1080/07494468900640501
61. Tomaszewski M. Penderecki. Bunt i wyzwolenie. Tom II, Odzyskiwanie raju / Mieczysław Tomaszewski. – Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 2009. – 452 s.
62. Schäffer B. Nowa muzyka. Problemy współczesnej techniki kompozytorskiej – Kraków: PWM, 1969. – 543 s.
63. Skrukwa M., Inspiracje biblijne w twórczości Krzysztofa Pendereckiego : na pograniczu teologii i muzyki. Perspektywy Kultury. №26(3), 2019. – S.47-66. DOI:<https://doi.org/10.35765/pk.2019.2603.06>.